

FÖP STADSDELSCENTRA

Planeringsförutsättningar granskning

Granskning
9 okt–9 dec

Munksund

ÖP2030

Översiktsplan för Piteå

Piteå
kommun

FÖRDJUPAD ÖVERSIKTSPLAN MUNKSUND

Del av översiktsplan för
Piteå kommun

FÖRORD

Detta dokument utgör planeringsförutsättningar till förslaget till fördjupad översiktsplan för Munksund. Efter genomfört samråd har underlaget reviderats och ställs nu ut tillsammans med granskningsförslaget. Synpunkter som lämnas under granskningstiden kommer att sammanställas och beaktas inför kommunfullmäktiges antagande av planen.

Har du synpunkter på planen?

Skicka in dina synpunkter skriftligt, senast 9 december 2026 till:

kommunstyrelsen@pitea.se eller via post till:

Piteå kommun

Samhällsbyggnad

Box 37, 941 21 Piteå

Diarienummer: 23KS726

Styrgrupp

Kommunstyrelsens arbets- och personalutskott

Projektledning

Ella Nordlander, Samhällsutvecklare

Matilda Möller, Samhällsutvecklare

Projektledningen har under tidigare skeden även bestått av

Elin Lundgren, Samhällsutvecklare

Sara Bergwall, Samhällsutvecklare

Carolina Lund, Samhällsutvecklare

Ulrika Holma, Samhällsutvecklare

Arbetsgrupp

Fördjupad översiktsplan för Munksund har utarbetats av en arbetsgrupp med representanter från Samhällsbyggnad, Socialtjänsten, Utbildningsförvaltningen, Kultur, park och fritid, Fastighets- och serviceförvaltningen samt Kommunledningsförvaltningen genom Näringslivsavdelningen

Bilder

Bilder är tagna av Piteå kommun om inget annat anges.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

I. Riktlinjer, lagar och nationella mål	I
Nationella och regionala mål	I
Nationell betydelse	I
Regionala styrdokument	5
Lokala politiska utgångspunkter och mål	5
Jämlika och jämställda miljöer	6
Barnkonventionen	7
Riksintresse	8
2. Munksunds förutsättningar	9
Historia och nuläge	9
Hållbarhet i Munksund	10
Boendeutveckling – Demografi	14
3. Förutsättningar för planförslaget	16
Bebyggelsens historia och kulturmiljö	16
Boende och byggande – karaktärsdrag	16
Skola och förskola	17
Vård och omsorg	17
Arbete och näringsliv	18
Natur, grönstruktur och vatten	18
Kultur och fritid	20
Trafik och kommunikationer	20
Teknisk infrastruktur	22
4 Riksintressen	25
Riksintresse för Rörligt friluftsliv	25
Riksintresse för Rennäringen	25
Riksintresse trafiklagens anläggningar	25
Riksintressen Försvarsmakten	26
5. Konsekvenser och miljökonsekvensbeskrivning	27
Geotekniska säkerhetsfrågor	27
Områden med risk för översvämning	27
Sulfidjord	27

I Riktlinjer, lagar och nationella mål

Nationella och regionala mål

Till grund för arbetet med den fördjupade översiktsplanen för Munksund finns flera nationella och regionala mål tillsammans med en rad olika kommunövergripande mål och styrdokument. Nedan redovisas några av de mål och styrdokument som bedöms ha starkast koppling till översiktsplaneringen av Munksund.

Nationella mål

- Miljö kvalitetsmål
- Energi- och klimatmål
- Folkhälsomål
- Jämställdhetsmål
- Bostadspolitiska mål
- Transportpolitiska mål (samt nationell transportinfrastrukturplan)
- Gestaltad Livsmiljö

Nationell betydelse Areella näringar

Jordbruk

Jordbruk är av nationell betydelse. Brukningsvärd jordbruksmark får tas i anspråk för bebyggelse eller anläggningar endast om det behövs för att tillgodose väsentliga samhällsintressen och detta behov inte kan tillgodoses på ett från allmän synpunkt tillfredställande sätt genom att annan mark tas i anspråk.

Skogsbruk

Skogsbruk är av nationell betydelse. Skogsmark som har betydelse för skogsnäringen ska så långt det är möjligt skyddas mot åtgärder som kan påtagligt försvåra ett rationellt skogsbruk.

Rennäringen

Hela planområdet (förutom Fingermanholmen) omfattas av vinterbetesland för skogssamebyn Östra Kikkejaure där renbete är begränsat till tiden mellan den 1 oktober och 30 april. Rätten till renskötsel är enligt rennäringslagen (1971:437) förbehållen det samiska folket. Vinterbetesmark omfattar all mark inom renskötselområdet. Vinterbetesperioden betraktas som rennäringens flak. Vid isbildning av markvegetationen kan stora områden vara låsta för renbete under en lång tid. Avgörande för dessa områden är tillgängligheten till sammanhängande lavmarker av tillräcklig storlek som också har god betesro. Vid flytt till och från vinterbeteslandet finns en svår passage i södra delen av planområdet. Svåra passager kan vara vägar, järnvägar eller älvar som måste korsas. Flyttled går strax söder om planområdet och ansluter sydväst om planområdet till ett trivsalland.

Delar av området berör Riksintressen, se kapitel 4 Riksintressen för mer information.

I inledande skeden av arbetet med den fördjupade översiktsplanen

har ett dialogmöte hållit mellan Piteå kommun och representant från Östra Kikkejaures sameby. Under mötet framkom att samebyn till följd av osäkra isförhållanden inte nyttjar flyttled över isen för renarnas förflyttning till vinterbete, utan renarna fraktas i stället med lastbil till vinterbetesområden. Inom flyttleden finns passager som är identifierade som svåra, vilka följaktligen inte nyttjas då renarna fraktas med lastbil.

Figur 1 Rennäringens markanvändning. Östra Kikkejaures sameby.

Civilt försvar

Att säkerställa samhällets funktion, vår hälso- och sjukvård, skolplikt samt att säkra vår demokrati och våra mänskliga fri- och rättigheter är av stort intresse för alla Sveriges kommuner, både i fredstid och under perioder av ökad beredskap eller krig. Sverige arbetar, sedan 2015, aktivt för att stärka sin planering för totalförsvaret, som består av två väsentliga beståndsdelar: det militära försvaret och det civila försvaret. Det civila försvaret finns där för att stödja det militära försvaret vid behov under ökad beredskap, men även för att Försvarsmakten ska kunna bistå samhället i händelse av kriser i fredstid. Det civila försvaret involverar en mångfald av aktörer från olika områden och sektorer, inklusive frivilliga, myndigheter och organisationer på lokal, regional och nationell nivå. Vår gemensamma motståndskraft är en grundläggande del av det civila försvaret. Detta omfattar bland annat skydd för vår befolkning genom varningssystemet "Hesa Fredrik" och skyddsrum. I Munksund finns skyddsrum och ljudsändare för utomhusvarning spridda runt om i stadsdelen. Varningssystemet genomgår regelbundna tester varje kvartal och information om placeringen av skyddsrummen finns på Myndigheten för civilt försvar:s skyddsrumskarta.

Länk: [MSB Skyddsrumskarta](#)

Kommunens arbete med krisberedskap och civilt försvar utgår från kommunens Program för krisberedskap och civilt försvar samt kommunens risk- och sårbarhetsanalyser. Dessa utgör viktiga underlag för den fysiska planeringen och arbetet med att stärka samhällets robusthet och motståndskraft. Vid planering av bebyggelse, infrastruktur och samhällsviktiga funktioner ska hänsyn tas till totalförsvarets civila intressen. Befintliga skyddsrum, anläggningar för utomhusvarning och andra funktioner av betydelse för befolkningsskyddet ska beaktas. Kommunen ska även verka för robusta lösningar för samhällsviktig verksamhet, samhällsviktig infrastruktur, försörjningssystem och kommunikationer vid kriser, höjd beredskap och krig. Piteå kommun har beslutat om riktlinjer för trygghetspunkter som utgör en del av kommunens beredskap för samhällsstörningar och kriser. Förutsättningar för trygghetspunkter och andra funktioner för civil beredskap ska beaktas i den fortsatta planeringen.

Regionala styrdokument

RUS – REGIONALA UTVECKLINGSSTRATEGI 2030

Den regionala utvecklingsstrategin (RUS) beslutades 2019 och är ett övergripande styrdokument för Norrbottens utveckling och tillväxt. De övergripande målen i RUS är att Norrbotten ska:

- **Vara välkomnande, hållbart och attraktivt.**
- **Skapa hållbar tillgänglighet**
- **Ha en väl fungerande kompetensförsörjning**
- **Vara innovativt och konkurrenskraftigt.**

Tillsammans med målen ska hållbarhet, jämställdhet, jämlikhet, mångfald samt barn och unga vara i fokus. Målen sammanfaller väl med Piteå kommuns mål. Den fördjupade översiktsplanen för Munksund behandlar flera av de övergripande målen i RUS bland annat att vi behöver fler bostäder i Norrbotten och att attraktiva boenden och miljöer är viktigt. Det pågår (2024) en revidering av RUS:en.

MELLANKOMMUNALA FRÅGOR

Samtliga angränsande kommuner har getts möjlighet att yttra sig över förslaget till fördjupad översiktsplan Munksund.

Lokala politiska utgångspunkter och mål

Piteå kommuns vision är att ”Piteå – Sveriges bästa plats att bo på”. Visionen uttrycker den långsiktiga politiska viljan i Piteå kommun och fyra strategiska områden har definierats som ska vara stöd till att uppnå visionen:

- **Enkelt att bo attraktivt**
- **Enkelt att känna sig trygg och uppskattad**
- **Enklare att ha mer av kul**
- **Enkelt att vara företagare**

Det har även tagits fram en intern strategi för kommunorganisationen för att uppnå visionen:

- **Det bästa för Piteå**

Figur 2. Vision 2050 för Piteå kommun.

I den kommuntäckande översiktsplanen finns ett antal ställningstaganden som ska beaktas i det kommunala arbetet, dessa har legat som grund i framtagandet av FÖP Munksund.

ÖVRIGA LOKALA STYRDOKUMENT

Plan för bostadsförsörjning

Planeringen av bostäder är en strategisk och central fråga för utvecklingen av kommunen. Bra bostäder och goda boendemiljöer är grundläggande faktorer som har betydelse både för tillväxt och välfärd. Plan för bostadsförsörjning är en del i kommunens arbete att stärka Piteå som en attraktiv boendekommun. För att nå befolkningsmålet behövs förutsättningar för att fler människor ska ha möjlighet att och välja att bosätta sig och bo kvar i Piteå. En ökande befolkning är viktig för företagsetableringar och underlag för service och kommunikationer. Tillgången till bostäder är därför en strategisk utvecklingsfråga som påverkar hela arbetsmarknadsregioner. De riktlinjer som presenteras i bostadsförsörjningsprogrammet fungerar som ett stöd när nya detaljplaner tas fram, som underlag för diskussion i översiktsplanen gällande markanspråk och som underlag för beslut om åtgärder som rör bostadsfrågor i andra kommunala verksamheter. Plan för bostadsförsörjning anger riktningen för bostadsbyggandet och utveckling av bostadsbeståndet genom att redovisa matchningen mellan bostadsutbud och befolkningssammansättning.

HÅLLBARHETSMÅL

I kommunens plan för hållbarhet definieras hållbar utveckling i Piteå, ”En hållbar samhällsutveckling innebär att våra gemensamma resurser förvaltas på ett sätt som är långsiktigt, effektivt och stabilt för kommande generationer och andra delar av världen. Hållbar utveckling förutsätter helhetssyn med balans mellan sociala, ekologiska och ekonomiska perspektiv. Det kommer att uppstå situationer där konsekvensanalyser och värderingar måste göras mellan dessa perspektiv.”

Agenda 2030 – FN:s globala mål

Agenda 2030 är handlingsplan som antogs av världens ledare 2015 med syfte att leda världen mot hållbar utveckling genom att utrota fattigdom och hunger; förverkliga mänskliga rättigheter för alla, uppnå jämställdhet och egenmakt för alla kvinnor samt säkerställa ett varaktigt skydd för planeten och dess naturresurser. Totalt finns 17 mål, 169 delmål och 230 indikatorer i dessa fyra övergripande mål. Av de 17 globala målen har vissa en mer direkt koppling till översiktlig planering, medan andra påverkas mer indirekt. Det mål som har tydligast koppling till arbetet den fördjupade översiktsplanen för Munksund är Mål 11 – Hållbara städer och samhällen.

Kommunala planer för hållbarhet

Den svenska regeringen har som ambition att Sverige ska vara i framkant i genomförandet av Agenda 2030 och Piteå kommun arbetar aktivt för ett socialt, ekologiskt och ekonomiskt hållbart samhälle. Det görs genom att verka för de olika aspekterna i styrning och ledningen av förvaltningar och bolag. Hållbar utveckling återfinns i sina huvuddrag i kommunens plan för hållbarhet, där elva inriktningar beskriver Piteås syn på hållbarhet inom respektive dimension och går i linje med Agenda 2030. Ett annat viktigt dokument är Översiktsplan 2030 som beskriver önskvärd utveckling inom hela kommunen och styr Piteå kommuns strategiska arbete med miljön. Genom den översiktliga planeringen kan kommunen verka för att skapa en utveckling som både kan tillfredsställa de behov som finns idag och de som kan uppstå i framtiden.

Jämlika och jämställda miljöer

I Plan- och bygglagens portalparagraf (1 kap. 1 § PBL) finns bestämmelser om planläggning av mark och vatten och om byggnande. Bestämmelserna syftar till att, med hänsyn till den enskilda människans frihet, främja en samhällsutveckling med jämlika och goda sociala levnadsförhållanden och en god och långsiktigt hållbar livsmiljö för människorna i dagens samhälle och för kommande generationer.

En god samhällsplanering kan minska skillnader i livsvillkor och stärka stadsdelens och kommunens sammanhållning och gemenskap. Livsmiljön, den fysiska miljön vi lever och verkar i, har stor betydelse för människors livsvillkor. Den fysiska miljöns utformning kan öka tryggheten och främja sammanhållning mellan grupper i samhället på individ-, områdes- och befolkningsnivå. Men känsla av otrygghet behöver inte alltid vara platsbunden med koppling till den fysiska miljön och brottsligheten. Det kan också handla om bristande mellanmänsklig tillit och tillit till institutioner samt socioekonomiska faktorer. Därför är det av största vikt att stärka det sociala kapitalet och underlätta för möten mellan människor med olika bakgrund och förutsättningar i olika samhällssammanhang, i verksamheter, i bostadsområden, i offentliga rummet, på arbetsplatser, på skolor, inom näringslivet och civilsamhället.

Piteå kommun utropade sig till MR-kommun (Mänskliga Rättigheter) under år 2020. För att minska risken för segregation och

utanförskap bör i alla delar av planområdet planeras för bostadsbestånd som är blandat vad gäller typer, storlekar och upplåtelseformer och med en mångfald av funktioner. Det ska vara enkelt, tillgängligt och tryggt för alla att röra sig mellan och inom olika måldestinationer såsom bostäder, arbetsplatser, service, skola och fritidsanläggningar med flera. Gång- och cykelstråk samt tillgång till kollektivtrafik behöver vara utformade så att de kan användas och nyttjas av alla.

Jämställdhet innebär att kvinnor och män har samma rättigheter, skyldigheter och möjligheter inom alla områden i livet. Målet för svensk jämställdhetspolitik är att kvinnor och män ska ha samma makt att forma samhället och sina egna liv. Beslut om hur mark och vatten ska användas grundlägger många villkor som styr kvinnor, män, flickor och pojkars liv och vardag. Det är därför viktigt att kommunen integrerar ett jämställdhetsperspektiv i samhällsplaneringen. Kvinnor och män har inte nödvändigtvis olika behov, men det är av största vikt att kvinnor och män har lika förutsättningar, levnadsvillkor och att kunna vara delaktiga i samhället. Att kvinnor och män generellt har olika livs- och förflyttningsmönster behöver uppmärksammas och att kön har betydelse för hur människor använder sin tid. I den översiktliga planeringen kan jämställdhet kopplas till exempelvis infrastruktur-, trafik-, bostads-, fritids och trygghetsfrågor i det offentliga rummet. Planeringen kan skapa rumsliga förutsättningar för att binda samman det privata livet med offentliga sammanhang för att bland annat underlätta vardagslivet.

Barnkonventionen

Lagen (2018:1197) om Förenta nationernas konvention om barnets rättigheter (Barnkonventionen) innebär bland annat att det vid alla beslut som på något sätt rör eller påverkar barn ska göras en prövning av barnets bästa (artikel 3). Det finns en skyldighet att avgöra vad som är barnets bästa vid till exempel beslut om förändringar i samhällsplaneringen som påverkar barn. Det kan handla om barns rörelsefrihet, säkerhet och möjlighet att nå och nyttja olika funktioner. Lämpliga åtgärder ska vidtas för att barnet skyddas mot alla former av diskriminering (artikel 2) på grund av exempelvis kön, etniska eller sociala ursprung, funktionsnedsättning med mera. Barnets överlevnad och utveckling ska säkerställas till det yttersta (artikel 6).

Rätten till vila och fritid, till lek och rekreation anpassad till barnets ålder ska erkännas. Barnets rätt till att delta i det kulturella och konstnärliga livet samt till rekreations- och fritidsverksamhet ska främjas (artikel 31). Barnet har också rätten att fritt få uttrycka sina åsikter i alla frågor som rör barnet (artikel 12).

Piteå kommun har fattat beslut om att bli Sveriges barnvänligaste kommun, vilket genomsyrar denna plan. Barn och unga har fått vara med och påverka framtagandet av handlingen och vissa av förslagen i handlingen kan direkt eller indirekt kopplas till barn och ungas åsikter och behov samt deras rättigheter och skydd.

Riksintresse

Riksintressen ska behandlas och redovisas i den kommunala översiktsplaneringen så att det blir tydligt hur dessa förhåller sig till andra intressen men också för att det ska vara möjligt att göra avvägningar mellan oförenliga riksintressen. Utveckling inom ett område kan bidra till att stärka riksintressen men också stå i konflikt med dem beroende på utformning och typ av verksamhet, därför ska åtgärder inom och i nära angränsning av riksintressena utredas mer ingående vid ett aktuellt ärende.

Riksintressen redovisas i kapitel 4, Riksintressen.

2 Munksunds förutsättningar

Historia och nuläge

Munksund är en stadsdel i Piteå och ligger belägen ca tre kilometer sydöst om stadskäman. År 2023 bor det 2780 invånare i stadsdelen. Det är en stadsdel med många verksamheter; service, näringsliv, idrottsanläggningar, olika boendeformer och arbetsplatser. Munksund har närhet till vatten i väster och avgränsas av Havsbadvägen i öster.

Munksund som ort är nära sammankopplad med skogsbruket och träindustrin. Skogsbruket har varit en viktig näringsgren i Norrbotten ända sedan 1500-talet. Från ca 1850 skedde en industrialisering av trähanteringen. Munksunds ångsåg togs i bruk 1861, tre år efter ångsågen i Bergsviken vilken var Norrbottens första. I slutet av 1800-talet var sågen i Munksund en av totalt 15 stora ångsågar i Pitebygden. Alla ångsågar var belägna vid kusten vilket präglar Piteå som ort än idag, genom sin placering i kustnära lägen många gånger i söderläge.

Under 1890-talet anlades ytterligare en ångsåg som etablerades på Fingermanholmen, ön som under 1800-talet var en central plats för timmerhantering. I början av 1900-talet utvecklades träindustrin och massafabriker öppnades i anslutning till sågverken. Munksunds sulfatfabrik byggdes 1928 av Munksunds AB och tillhörde en av de största i regionen. Råvaran från de omkringliggande sågverken transporterades med hjälp av ett linbanesystem från de olika ångsågarna till Munksund. Linbanorna var i bruk fram till 1965. Munksundsbolaget fusionerades med SCA 1954. SCA:s pappersbruk byggdes 1961 invid sulfatfabriken.

Munksunds industriella utveckling medförde ett stort behov av arbetskraft, vilket ledde till att människorna började bosätta sig i närheten av sin arbetsplats. Munksunds sågverkssamhälle började växa fram under 1870-talet. Förmodligen har den första bebyggelsen etablerats vid Pitholmsgatan, Kurirvägen och Sågverksgatan och sedan snabbt spridit sig norrut längs huvudgatan Munksundsvägen, Föreningsvägen, Berggatan, Torggatan med mera.

Det ursprungliga brukssamhället och dess egnahembebyggelse går bra att avläsa än idag, då många äldre byggnader från 1910 – 1950-talen finns bevarade och där även med charmen som brukssamhälle. Att viktiga samhällsbyggnader finns kvar bidrar till denna upplevelse, exempelvis Munksunds simhall som byggdes av SCA 1938. Vid Munksundsvägen etablerades några affärer; likaså vid Folkets hus som byggdes på Föreningsvägen. Vid utkanten av samhället, vid Skuthamnsviken och sågverket, etablerades skola, simhall och restaurang. I närheten anlades även idrottsplatsen för MSSK (Munksunds-Skuthamns Sportklubb) som bildades 1932 av arbetare på SCA. Stadsdelen växte ytterligare norrut på 1960-talet med bebyggelse på Mossen. Arbetarbostäder etablerades också

i Skuthamn, med början under 1950-talet, i anslutning till sulfatfabriken och i Svedjan, som ligger mellan Munksund och Skuthamn.

Furunäset är en säregen miljö. Det före detta mentalsjukhuset togs i bruk 1893 och var ett självförsörjande samhälle. Här fanns, förutom sjukhuset; verkstäder; ekonomibyggnader; odlingsytor; läkar- och personalbostäder samt en egen kyrkogård. Sjukhusverksamheten stängdes 1987. Området har en parklikande karaktär och har bevarat mycket av sin ursprungliga karaktär då en stor del av institutionsbebyggelsen finns bevarad. Det ger en unik kulturmiljö i området.

År 2024 kännetecknas Munksund av stor andel småhus som bär prägel från brukssamhället, men även modernare bebyggelse i form av villaområden och mindre flerfamiljshus förekommer. Bostadsbebyggelsen kompletteras av gammal tallskog som finns kvar inne bland bebyggelsen, mellan bostadsområden och som grönsstruktur längs infrastruktur. Trots att sågverket och pappersbruket upptar stora delar av strandområdena så är tillgången till vattnet och stränderna god och utgör en styrka i stadsdelen och en förbindelse mellan de olika områdena.

Munksund är en stadsdel som har många verksamheter; service, näringsliv, anläggningar, olika boendeformer och arbetsplatser. Den största arbetsplatsen är SCA, där knappt 500 personer arbetar. På Furunäsets Företagspark arbetar cirka 600 personer inom tjänsteverksamhet som bedrivs av konsultföretag inom teknikbranschen, bemanningsbranschen, bank- och finansverksamhet, hotell, restaurang mm. Arbetsplatser finns även inom offentlig verksamhet som skola och förskola och socialtjänsten. Inom området finns två särskilda boende för äldre Munkberga, med 36 platser; som ska avvecklas under 2025 och Mogården med 60 platser.

Närheten till väg 506 Havsbadvägen innebär goda förbindelser med omgivningen för motorfordonstrafik med kopplingar till E4 och centrala Piteå. Det finns ett väl utbyggt gång- och cykelvägnät inom stadsdelen, om än till viss del i behov av komplettering, och i förbindelse med centrala Piteå. Längst med väg 506 löper Pitebanan och tillsammans utgör de en barriär mot Pitholm.

År 2023 bor 2780 personer fördelat på 1419 män och 1361 kvinnor i Munksund. 61 % av de som är boende i Munksund är i arbetsför ålder (15–65 år). Möjlighet finns för arbetspendling med kollektivtrafik till och från Munksund. Munksund (Ö:a Munksund, V:a Munksund och Furunäset samt Skuthamn) tillhör ett delområde i Piteå där en stor andel av invånarna är förvärvsarbetande, har hög inkomst, lägre andel eftergymnasial utbildning och består av hög andel barnfamiljer¹.

¹ Statisticon Statistics & Research, Den Sociala kompassen – nio nyanser av Piteå kommun, 2018

Hållbarhet i Munksund

I Piteå kommuns översiktsplanering är hållbar utveckling och en befolkningstillväxt i hela kommunen utgångspunkten. Planeringen av mark- och vattenanvändning och Piteås utveckling ska präglas av en helhetssyn. En hållbar samhällsutveckling innebär att våra gemensamma resurser förvaltas på ett sätt som är långsiktigt, effektivt och stabilt för kommande generationer. Målsättningen är att samhällsbyggnad i Piteå ska utgå från social, ekologisk och ekonomisk hållbarhet.

Det finns vedertagna metoder för att utvärdera planers konsekvenser för miljö, men en särskild belysning har ändå gjorts utifrån kommunens inriktningar:

EKOLOGISK HÅLLBARHET

Klimatpåverkan

En vidare utveckling av Munksund i form av både nya bostadsområden såväl som verksamhetsområden kommer leda till en ökad klimatpåverkan. Påverkan kommer att ske både under själva etableringsfasen, och när byggnader och verksamheter finns på plats som förbrukar energi samt ökad mängd av transporter av såväl varor som människor. Därför är det viktigt att infrastruktur och bebyggelse planeras väl och med klimatpåverkan i fokus. Det avser framför allt att skapa förutsättningar till hållbara resor och möjligheten att minimera energiförbrukning och nyttja förnybar energi.

Klimatanpassning

Skyfall och översvämning

En skyfallsanalys har genomförts som omfattar bland annat Munksund. Analysen visar på områden som riskerar att översvämmas eller där inestängt vatten kan komma att uppkomma i samband med kraftigt regn och höga vattenstånd. Skyfallsanalysen utgår från ett 100 års regn som klimatkompenserats med en faktor på 1,25.

Myndigheten för civilt försvar har dessutom genomfört översvämningsanalys som bland annat omfattar de kring Munksund omringliggande vattendragen. Analysen redovisar vilken nivå som vattenytan riskerar att stiga till vid de beräknade flödena 100 år, 200 år samt det beräknade högsta flödet.

Analysen pekar på risker för vattensamlingar i samband med skyfall inom följande områden: Pitholmsskolan, Furunäsberget, norra Mossen, Pitholmsgatan/Kurirvägen. Inga befintligt bebyggda områden riskerar att översvämmas i samband med höga vattenstånd/storm. Det kan vara en god strategi att samla vatten i okänsliga och låga punkter inom områden med översvämningsrisk så att bebyggelsen inte drabbas, dvs lågpunkter i ett område ska ses som en tillgång. Ovanstående analyser är viktiga att beakta vid planeringen av ny bebyggelse och vid förändringar.

Figur 3. Skyfallsanalys

Värmestress

På grund av klimatförändringarna blir uppkomsten av värmeböljor ett mer och mer påtagligt problem. Värmeböljor påverkar människors hälsa negativt och leder till ökad dödlighet. Höga temperaturer har starkare inverkan på sårbara grupper (till exempel, gravida, små barn, äldre människor samt fysiskt och psykiskt funktionsnedsatta). Konsekvenserna av värmeböljorna är uttorkning, hjärt- och lungsjukdomar och utmattnings. Piteå Kommun har utfört en analys för att identifiera områden med ökad risk för värmestress ett samt för att bevara och skapa svala platser för befolkningen.

Viss risk för värmestress förekommer i delar av tätorten där flera bostadsområden berörs samt Pitholmsskolan. En medelstor till påtaglig risk för värmestress förekommer inom verksamhetsområden i Munksund och Skuthamn.

Figur 4. Risk för värmestress.

Bebyggelsegeometri, form och typ av byggnad, material samt antropologisk inverkan påverkar det lokala klimatet. Mörka, täta och ogenomträngliga material har hög förmåga att absorbera och lagra värme (tegel, betong, asfalt). Det är därför stora och tätbebyggda städer löper större risk för höga temperaturer än glest bebyggda städer. Som ett resultat av perioder med värmebölja i tät bebyggda områden kan urbana värmeöar utvecklas. Värmeöarna har hälso-

skadliga temperaturer och ökar risken för negativa hälsoeffekter. Vegetation (särskilt hög vegetation) har en kylande effekt på tätorter. Tack vare skuggning och evapotranspiration skapas mer låga temperaturer under dagtid och nattetid.

VATTENFÖREKOMSTER OCH MKN

Planområdet omfattar tre stycken vattenförekomster, varav en är en grundvattenförekomst. Samtliga vattenförekomster finns listade i tabell 1 nedan inklusive respektives nuvarande statusklassning och dess miljö kvalitetsnorm (MKN) som ska uppnås eller vidmakthållas. Fjärdarnas kemiska status har för vissa prioriterade ämnen såsom antracen (i sediment), bromerad difenyleter, kvicksilver och kvicksilverföreningar samt dioxiner och dioxinlika föreningar bedömts som uppnår ej god status då de överskrider gränsvärdena. Kvicksilver och dioxiner har dock på grund av att det bedöms som tekniskt omöjligt att sänka halterna till under gränsvärdet för god kemisk ytvattenstatus fått undantag med mindre stränga krav (atmosfärisk deposition).

Inrefjärden är klassad med måttlig ekologisk status och ska enligt MKN uppnå ekologisk status år 2027. Motivet till klassningen är flera brister i vattenförekomstens hydromorfologiska kvalitetsparametrar. Det handlar om otillfredsställande konnektivitet i nästan 50 % av dess grunda områden på grund av bl a pirar; vågbrytare, utfyllnader och erosionsrisk, otillfredsställande vågregim (erosionsrisk från båttrafik, vågbrytare och pirar) samt måttlig till otillfredsställande status avseende morfologiskt tillstånd (fysisk påverkan från båttrafik, vågbrytare, bryggor, muddringar och fiberbankar; samt bottensubstrat (väsentlig förändring av kornstorlekssammansättning) och bottenstrukturer ((t.ex. bryggor, hamnar, utfyllnader och kablar, muddringar; dumpningar samt uppskattad bottenstörning på grund av ankring) i vattnet och dess övergångszon.

Yttrefjärdens ekologiska status är i sin helhet klassad som god, men motsvarande kvalitetsparametrar som för Inrefjärden är i mindre grad nedsatta. Till skillnad är dock mängden fosfor och kväve vintertid nedklassad till måttlig status för denna vattenförekomst.

Tabell 1. Vattenförekomster som berörs av planområdet, dess statusklassning och miljö kvalitetsnorm (MKN). Källa: VISS

Recipient	Ekologisk status	MKN Ekologisk status	Kemiskt status	MKN Kemisk status
Grundvattenförekomst - WA99341890, SE725253-176843	–	–	God	God
Inrefjärden, WA65006613, SE651818-212790	Måttlig	God ekologisk status 2027	Uppnår ej god	God
Yttrefjärden, WA98837905, SE651500-213108	God	God	Uppnår ej god	God

Grundvattenförekomsten uppnår idag både ekologisk och kemisk god status. Inga större uttag från grundvattenförekomsten förekommer. Mycket viktig grundvattentäkt som framtida dricksvattentäkt. Grundvattenprovtagningar har förekommit inom vattenförekomsten, men inte inom planområdet.

JORDBRUKSMARK

Inom delar av den fördjupade Översiktsplanen för Munksund förekommer jordbruksmark. Majoriteten av dessa är klassade med mycket högt brukningsvärde. Piteå kommun arbetar för närvarande med framtagande av riktlinjer för jordbruksmark, de förväntas att antas under år 2024.

Ett område på cirka 2,5 hektar i Svedjan är klassat som åkermark med högt brukningsvärde. Ett område på knappt 2 hektar beläget mellan järnvägen och väg 506 (Havsbadsvägen) är klassat som åkermark som är relativt lätt att återodla.

Figur 5. Åkermarksinventering. Mellanblå - högt brukningsvärde. Gul - Potentiell åkermark, relativt lätt att återodla.

SOCIAL HÅLLBARHET

Markanvändning och planering av fysiska miljöer kan spela en positiv roll för att exempelvis främja tillit och tolerans, psykisk och fysisk hälsa, jämlikhet och inkludering, jämställdhet, trygghet, säkerhet och tillgänglighet. Planeringen kan också bidra till att förebygga segregerade områden, men inte ensamt. Exempelvis kan markanvändning och fysisk planering skapa förutsättningar för social hållbarhet genom att planera för:

- Närhet till de vardagliga behoven av offentlig service, livsmedel, rekreation och kollektivtrafik
- Tillgång till offentliga mötesplatser och kvalitet i offentliga platser och miljöer
- Utemiljöer som bidrar med upplevelser, grönska, ekosystemtjänster, möjligheter till hälsofrämjande fysisk aktivitet och med platser att träffas på utanför hemmet och arbetsplatsen
- Bättre kontaktmöjligheter människor emellan genom utbyggd kollektivtrafik och trygga och gena gång- och cykelstråk
- En blandad stadsdel med olika upplåtelseformer, olika bostads-

typer men också blanda bostäder med kontor och andra arbets-tillfällen för att få en jämn och blandad ström av folkliv under dygnets timmar

- Att kopplingarna inom och mellan olika stadsdelar ska vara så sömlösa som möjligt, detta så att stadens utformning i möjligaste mån bidrar till att minimera de mentala och sociala barriärer som kan uppstå. Det betyder att planeringen ska motverka fysiska barriärer i form av exempelvis trafikleder mellan bostadsområden och i stället underlätta för smidiga och osökta kontakter med om-givningen. Befintliga barriäreffekter kan också minskas genom att skapa attraktiva och säkra passager.

BARN OCH UNGA

I gällande handlingsplan för miljö, klimat och energi står det att skolor ska diplomeras för hållbar utveckling. Samtliga grundskolor och förskolor i Munksund har ansökt och fått utmärkelsen ”Skola för hållbar utveckling”.

En undersökning bland elever i årskurs sju och nio visar att jämfört med genomsnittet av elever i Piteå så har Pitholmsskolan en lägre andel elever som bedömer sin hälsa som mycket bra, och en högre andel elever som bedömer sin hälsa som ganska dålig/ mycket dålig, medan andelen som mår ganska bra är jämförbar med genomsnittet av elever i Piteå. Pitholmsskolan har en högre andel elever som upplever stress och har ont i magen flera gånger i veckan. Å andra sidan har Pitholmsskolan en lägre andel elever som sällan eller aldrig känner sig stressade och lägre andel som känner att de har ont i magen någon gång i veckan.

Det är en större andel av eleverna på Pitholmsskolan jämfört med Piteå generellt som tränar flera gånger i veckan och lägre andel som aldrig tränar, men mindre andel som tränar en gång i veckan.

En marginellt större andel av eleverna på Pitholmsskolan anger att de är medlem i någon förening/klubb än genomsnittet.

Ungefär en tredjedel av eleverna på Pitholmsskolan uppger att de tycker att det saknas fritidsaktiviteter där de bor, och ytterligare en tredjedel vet inte. Siffrorna är motsvarande för Piteå generellt.

Elever på Pitholmsskolan uttrycker en önskan om fler fritids- och aktivitetsmöjligheter i sitt närområde. Bland saknaden finns önskemål om flera ishockeyrinkar, både inomhus och utomhus, samt en önskan om fler idrottsanläggningar. Det finns också en önskan om fler utomhusaktiviteter, som en roligare lekpark, hinderbana eller ett utegym. En del elever uttrycker behovet av platser för ensamhet och avskildhet, där de kan vara ifred från både familj och andra människor. Ungdomsgårdar och skateparker nämns också som önskade tillskott för att ge ungdomar fler alternativ till fritidsaktiviteter. Det finns också en efterfrågan på olika idrotter och träningsssammanhang som volleyboll, gymnastik och boxning. Sammanfattningsvis önskar eleverna på Pitholmsskolan ett mer varierat och tillgängligt utbud av fritidsaktiviteter, både inomhus

och utomhus, samt fler platser för socialt umgänge och träning. Det finns en tydlig längtan efter en mer levande och mångsidig fritidsmiljö i sitt närområde ².

Skolresultat: andelen elever som i årskurs nio uppnått kunskapskraven i alla ämnen i Munksund (Pitholmsskolan) jämfört med övriga niondeklassare? Meritvärdet för årskurs nio i Munksund (Pitholmsskolan) jämfört med andra högstadieskolor? Andelen elever som bor i Munksund som slutfört gymnasieskolan inom tre till fem år jämfört med övriga Piteå. Hur stor andel av ungdomarna som inte studerar eller arbetar bor i Munksund.

Barndialog

En enkät om Munksund har under hösten 2023 skickats ut till elever i årskurs två, sex och nio. Totalt deltog 44 elever, 18 pojkar och 26 flickor, samtliga i årskurs två, i en enkät om Munksund. Majoriteten av eleverna framhåller Munksund som en plats där de trivs och har sina favoritställen. De uppskattar särskilt simhallen/badhuset för dess mångsidiga aktiviteter och möjligheten att umgås med vänner. Lekparker anses vara trevliga platser för roliga lekar och aktiviteter. Dessutom nämner de Coop och pizzeria som populära ställen där de gärna spenderar tid.

Eleverna beskriver Munksund som ett relativt tryggt område, men vissa uttrycker oro över trafiksituationen och upplever att vissa platser kan vara otrygga under vissa tider, särskilt längs den stora vägen till SCA och i vissa delar av skogen.

När det gäller önskemål och saknade företeelser i Munksund, efterfrågar eleverna utveckling och förbättring av befintliga lekplatser med fler funktioner såsom gungor, linbana, rutschkanor och klätterställningar. De uttrycker även önskemål om en större och mer mångsidig lekpark, samt efterfrågar en djurpark och möjligheter för elkickbikes. Vissa elever föreslår även att det behövs fler lekplatser och rutschkanor för att förbättra utomhusaktiviteterna för barnen.

Sammanfattningsvis visar elevernas svar att de trivs i Munksund och uppskattar dess många positiva aspekter, men det finns också utrymme för förbättringar och utveckling, särskilt när det gäller lekmöjligheter och trafiksäkerhet.

JÄMSTÄLLDHET

Kvantitativ jämställdhet innebär en jämn fördelning mellan kvinnor och män inom alla områden i samhället, till exempel inom olika utbildningar, yrken, fritidsaktiviteter och maktpositioner. Finns det mer än 60 procent kvinnor i en grupp är den kvinnodominerad. Finns det mer än 60 procent män i en grupp är den mansdominerad. Kvalitativ jämställdhet innebär att både kvinnor och mäns kunskaper, erfarenheter och värderingar tas tillvara och får berika och påverka utvecklingen inom alla områden i samhället. Det kvalitativa jämställdhetsarbetet tar sig an de strukturer som inte nödvändigtvis förändras i och med en jämn fördelning av kvinnor och män.

² Statisticon Statistics & Research, Den Sociala kompassen – nio nyanser av Piteå kommun, 2018

När det gäller könsskillnader ur ett socioekonomiskt perspektiv följer Munksund mönster för övriga stadsdelar i Piteå där män har högre förvärvsinkomst än kvinnor och där det är något fler män än kvinnor som förvärvsarbetar.

I de svar som inkom från enkäten till skolelever var det fler flickor (26 st), än pojkar (18 st) som svarade. Svaren verkar vara ganska likvärdiga mellan flickor och pojkar när det gäller upplevelsen av platser och aktiviteter i Munksund. Båda könen uttrycker både positiva och negativa upplevelser på liknande sätt. När det gäller upplevd trygghet framkommer det att båda könen känner sig otrygga på vissa platser.

I ett tidigt skede har allmänheten haft möjlighet att lämna synpunkter via ett digitalt kartverktyg, där olika temaområden och plats i kartan har kunnat väljas och synpunkter lämnas. Totalt inkom 71 synpunkter för Munksund med följande könsfördelning på synpunktslämnare; 34 män, 34 kvinnor och 3 personer med annan könsidentitet.

I arbetet med den fördjupade översiktsplanen för Munksund har tjänstepersoner och politiker varit med och tagit fram samt fattat beslut om förslagen i planen, med utgångspunkt från olika kunskapsunderlag och genomförda dialoger. Det råder en jämn könsfördelning bland de tjänstepersoner och politiker som varit med i arbetet och fattat beslut om planen.

INTEGRATION

Undersökningar visar att områden man växer upp i kan påverka både utbildningsnivå, sysselsättning och arbetsinkomst. När individer som lyckas bättre på arbetsmarknaden flyttar från ett område så tyder mycket på att nya hushåll med lägre inkomst flyttar in. Därför är det viktigt att jobba med att lyfta både individer och områden. Den fysiska planeringen kan bidra till en god integration men inte ensamt lösa frågan om integration. Detta måste även ske med hjälp av sociala planeringsåtgärder.

I arbetet med fördjupad översiktsplan utgår all planering från att uppnå en blandad bebyggelse med goda kommunikationer och minskade barriäreffekter.

SKOLA
FÖR HÅLLBAR
UTVECKLING

Samtliga grundskolor och förskolor i Munksund har ansökt och fått utmärkelsen ”Skola för hållbar utveckling”.

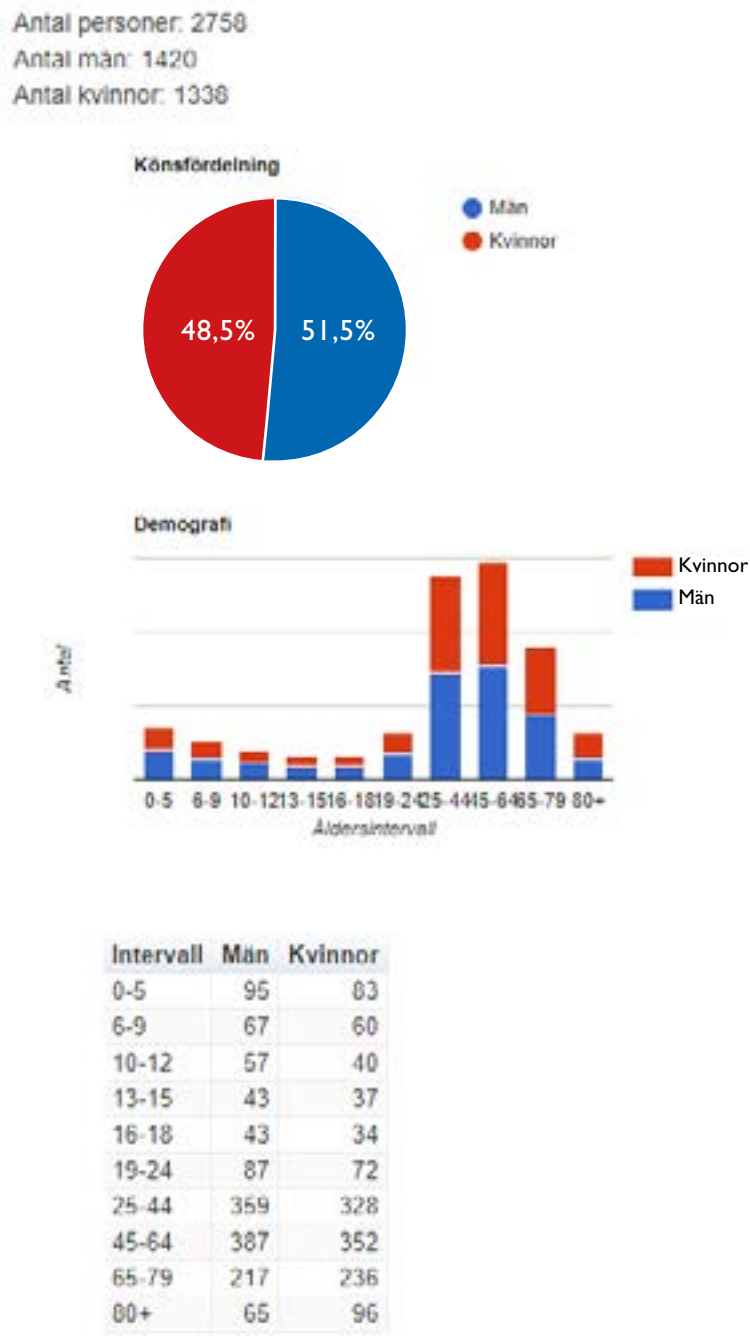

Elever på Pitholmsskolan uttrycker en önskan om fler fritids- och aktivitetsmöjligheter i sitt närområde. Foto: Getty.

Boendeutveckling – Demografi

BEFOLKNING 2024

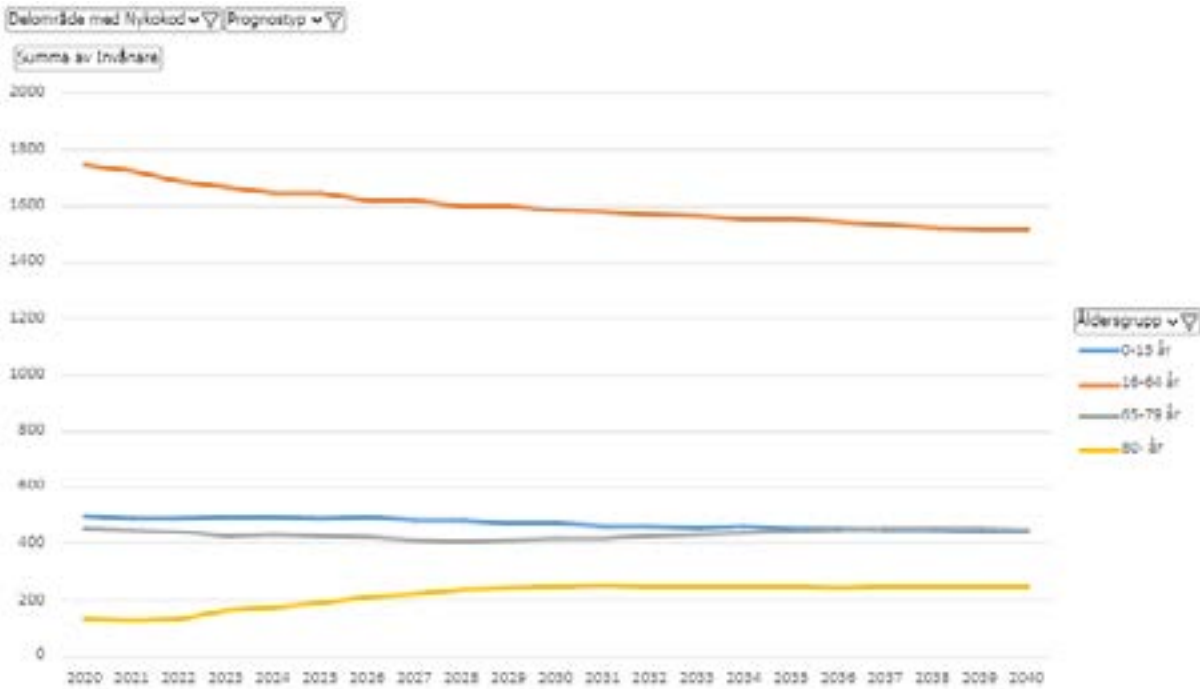
I Munksund bor 2 758 personer (2024), I 338 kvinnor och I 420 män. I Munksund finns 790 småhus. Munksunds flerfamiljshus inrymmer totalt 517 lägenheter.

Tabell 2. Befolkningsstatistik för Munksund, Data från 2024-10-28

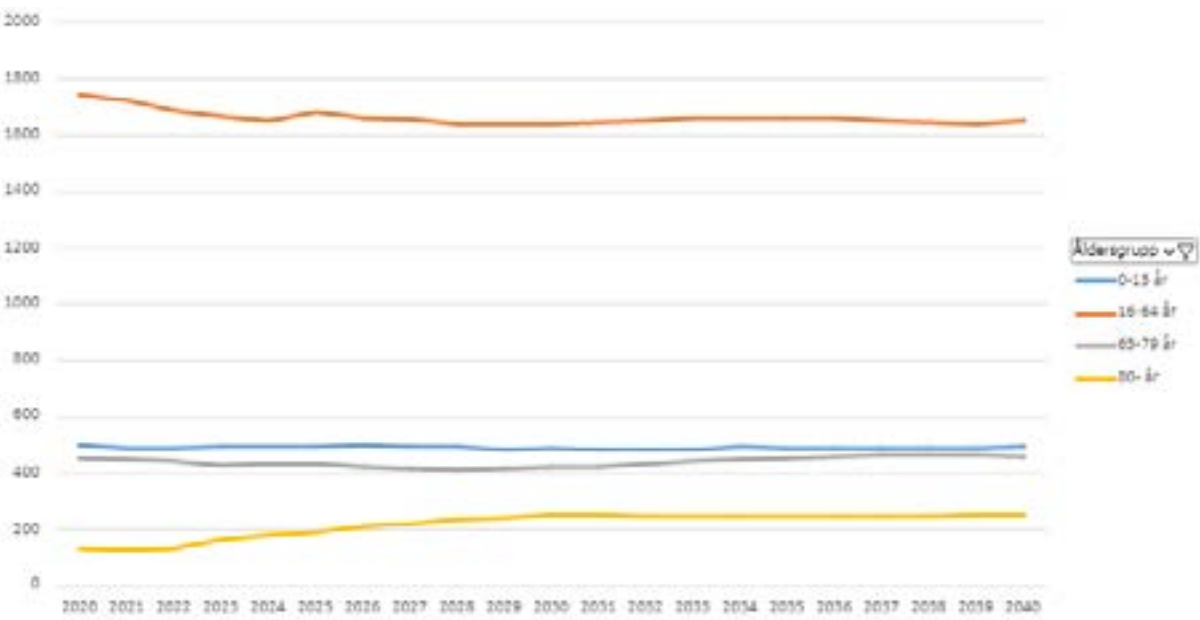
BEFOLKNINGSPROGNOSER

Den trendbaserade prognosen visar på en minskning av befolkningen fram till år 2040 där 2656 personer prognosticeras bo i Munksund. Minskningen sker främst i åldersgruppen under 65 år, åldersgruppen över 65 år ökar.

Trendbaserade prognos för Munksund, Nykokod-område xxxx. Prognos från 2023-12-01

Den byggbaserade prognosen visar en mindre tillväxt fram till år 2040 där 2856 personer prognosticeras bo i Munksund. Tillväxten sker i främst i åldersgrupper över 65. En lätt minskning prognosticeras för åldersgrupper under 65.

Tabell 3 . Byggbaserade prognos för Munksund, Nykokod-område xxxx. Prognos från 2023-12-01

3 Förutsättningar för planförslagen

Bebyggelsens historia och kulturmiljö

Munksund som ort är nära sammankopplad med skogsbruket och träindustrin. Skogsbruket har varit en viktig näringsgren i Norrbotten ända sedan 1500-talet. Från ca 1850 skedde en industrialisering av trähanteringen. Munksunds ångsåg togs i bruk 1861, tre år efter ångsågen i Bergsviken vilken var Norrbottens första. I slutet av 1800-talet var sågen i Munksund en av totalt 15 stora ångsågar i Pitebygden. Alla ångsågar var belägna vid kusten vilket präglar Piteå som ort än idag, genom sin placering i kustnära lägen många gånger i söderläge.

Under 1890-talet anlades ytterligare en ångsåg som etablerades på Fingermanholmen, ön som under 1800-talet var en central plats för timmerhantering. I början av 1900-talet utvecklades träindustrin och massafabriker öppnades i anslutning till sågverken. Munksunds sulfatfabrik byggdes 1928 av Munksunds AB och tillhörde en av de största i regionen. Råvaran från de omkringliggande sågverken transporterades med hjälp av ett linbanesystem från de olika ångsågarna till Munksund. Linbanorna var i bruk fram till 1965. Munksundsbolaget fusionerades med SCA 1954. SCA:s pappersbruk byggdes 1961 invid sulfatfabriken.

Munksunds industriella utveckling hade medfört ett stort behov av arbetskraft vilket ledde till att människorna började bosätta sig i närheten av sin arbetsplats. Munksunds sågverkssamhälle började växa fram under 1870-talet. Förmodligen har den första bebyggelsen etablerats vid Pitholmsgatan, Kurirvägen och Sågverksgatan och sedan snabbt spridit sig norrut längs Munksundsvägen, Föreningsvägen, Berggatan, Torggatan med mera. Det ursprungliga brukssamhället och dess egnahembebyggelse går bra att avläsa än idag, många äldre byggnader från 1910 – 1950-talen finns bevarade och där med även charmen som brukssamhälle. Att viktiga samhällsbyggnader finns kvar bidrar till denna upplevelse. Vid Munksundsvägen etablerades några affärer, likaså vid Folkets hus som byggdes på Föreningsvägen. Vid utkanten av samhället, vid Skuthamnsviken och sågverket, etablerades skola, badhus och restaurang. I närheten anlades även idrottsplatsen för MSSK. Stadsdelen växte ytterligare norrut på 1960-talet med bebyggelse på Mossen.

Arbetarbostäder etablerades också i Skuthamn, med början under 1950-talet, i anslutning till sulfatfabriken och i Svedjan, som ligger mellan Munksund och Skuthamn.

Furunäset är en säregen miljö. Det före detta mentalsjukhuset togs i bruk 1893 och var ett självförsörjande samhälle. Här fanns, förutom sjukhuset; verkstäder, ekonomibyggnader, odlingsytor, läkar- och personalbostäder samt en egen kyrkogård. Sjukhus-

verksamheten stängdes 1987. Området har en parklikande karaktär och har bevarat mycket av sin ursprungliga karaktär då en stor del av institutionsbebyggelsen finns bevarad. Det ger en unik kulturmiljö i området.

Munksund brukssamhället, Föreningsgatan med Folkets hus ca 1948

Boende och byggande – karaktärsdrag GENERELL KARAKTÄRSBESKRIVNING

Munksund har en påtaglig karaktär av ett brukssamhälle där industrin och tillhörande arbetarbostäder sätter prägeln. Sågverket och pappersbruket upptar stora delar av strandområdena. Trots detta finns det god tillgång till stränderna, speciellt Kärleksstigen och båthamnar utgör styrkor i samhället. Stadsdelen har inslag av grönska som utgörs av små kullar med tätortsnära skog.

MUNKSUND (CENTRALA DELAR)
Bebyggelsestrukturen domineras av småhus i en eller en- och en halv plan. Tomterna är relativt små. Bostadshusen som är ofta egnahem från som kan dateras till 1900-talets första hälft. Dessa egnahem står intill gatan, kompletterade med friliggande uthus längre in på tomterna. Lägre flerbostadshus på två våningar har tillkommit, exempelvis i centrum och vid Videvägen samt i Furunäsets södra och östra delar. I Munksunds centrum finns skolor, matbutik, simhall, små affärer, frisörer och restaurang. Villaområden etablerades i större utsträckning under 1960- 70-talen i Munksunds norra delar (Furuberget och Mossen) där även Pitholmsskolan och äldreboendet Munkberga byggdes. I Munksunds utkanter, i söder och väster, tillkom villaområden på 1980-talet vid Läkarstigen och Kolgårdsvägen nära båthamnen samt vid Vandrarstigen nära idrottsplatsen.

SKUTHAMN
Bebyggelsestrukturen präglas av småhusbebyggelse i en eller en- och en halv plan. Även här finns ett tydligt inslag av egnahemsbebyggelse från 1900-talets första hälft där bostaden ligger nära

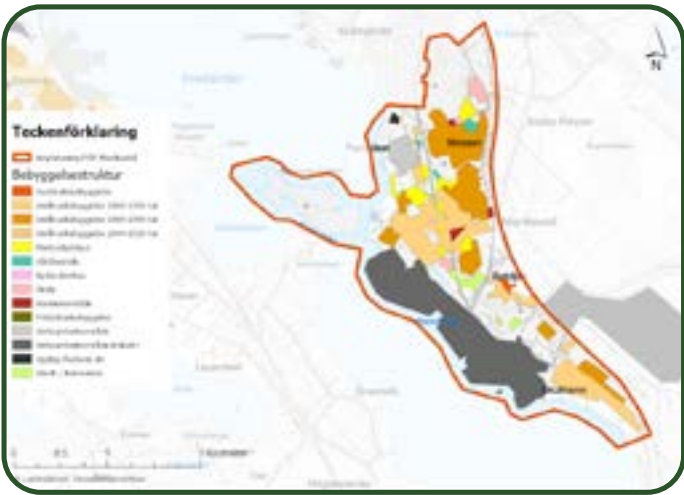
gatan. Det finns även insprängda enplanshus som är byggda under 1900-talets andra hälft och 2000-talets början. Beroende på väderstreck står senare tillkomna villor ofta längre bort från gatan, vilket bl.a. syns på Brännbergsgatan.

SVEDJAN
Området är relativt litet. Bebyggelsen består av småhus i en eller en- och en halv plan. Det finns även inslag av jordbruksbebyggelse, som tillsammans med den angränsande åkermarken ger området en lantlig prägel. Bebyggelsestrukturen är delvis inte sammanhängande.

MOSSEN / FURUBERGET
Under det sena 1960-talet etablerades två villaområden i området. Intill Furubergsvägen finns Pitholmsskolan, Furubergskyrkan, äldreboendet Munkberga och en tätare bebyggelsestruktur i form av ett flerbostadshusområde med tvåvånings lamellhus.

FURUNÄSET
Området domineras av det före detta mentalsjukhuset och tillhörande verkstäder, ekonomibyggnader och personalbostäder. Idag används lokalerna för kontor- och hotellverksamhet. Furunäsets södra del har mellan 1980- och 2010-talet förtätats med bostadsbebyggelse, både villor och flerbostadshus. Det finns även restaurang och café i området.

FINGERMANHOLMEN
Ön är inte tillgängligt utan båt under den isfria säsongen och har ingen bostadsbebyggelse alls.

Figur 6, Bebyggelsestruktur.

Skola och förskola
I Munksund finns det tre förskolor: Två kommunalt drivna förskolor; Pitholms förskola och Viljans förskola med fyra avdelningar vardera. Det finns också en förskola som drivs som ett föräldrakooperativ, Kottens Föräldrakooperativ med en avdelning. Samtliga förskolor har god teknisk status.

Barn som bor inom FÖP-området kan även hänvisas plats på

Klubbgårdets förskola, Pilens förskola, på Strömnäs och Strömnäsbackens förskola. På samma sätt kan även barn som bor utanför planområdets avgränsning hänvisas plats på någon av förskolorna inom FÖP-området. På Kottens Föräldrakooperativ finns främst barn från närområdet, men även från andra delar av kommunen.

Elevkapaciteten för Munksundsskolan och förskolan i Munksund har små marginaler att hantera ett eventuellt ökat elevunderlag till följd av bostadsbyggande och inflyttning.

På Munksunds skola går elever i årskurs F-3 och på Pitholms skola går elever i årskurs 4-6 samt 7-9. Båda skolorna tar emot elever även från Strömnäs och Klubbgårdet. Samtliga skolor har god teknisk status. Elevkapaciteten på Pitholmsskolan är uppnådd år 2024 och ett ökat elevunderlag under närliggande år kommer hanteras med temporära lokaler. Skolan har därmed små marginaler att hantera ett eventuellt ytterligare ökat elevunderlag till följd av bostadsbyggande och inflyttning. Pitholmsskolan bör då utökas.

Planerad exploatering och bostadsbyggande på Strömnäsbacken och Pitholmshöjden ger osäkerheter i elevunderlaget, utredning ska ske för en ny grundskola på Pitholmshöjden som kan avlasta Pitholmsskolan.

Viljans förskola och Munksunds skola ligger i direkt anslutning till varandra med närhet till naturområdet vid Badhustjärnen samt simhallen med tillhörande idrottshall.

Intill Pitholmsskolan och Pitholms förskola ligger Furuberget, ett naturområde med ett flertal stigar och ett motionsspår, som används för exkursioner och utomhuspedagogik.

Vård och omsorg
I planområdet finns ett särskilt boende för äldre (SÄBO). Mogården med 60 lägenheter. Fram till 2024 fanns Munkberga med 36 lägenheter, och verksamheten inryms numera i Skogsgården, på Strömnäsbacken, med 80 lägenheter.

I området finns även två bostäder med service för funktionsnedsatta (så kallad gruppboende) med totalt 10 lägenheter samt tre dagverksamheter för samma målgrupp där ca 55 personer har sin dagliga verksamhet. En ny gruppboende med sex lägenheter planeras på Videvägen med byggstart 2024.

I området finns även ett antal personer som har stöd genom hemtjänst och personlig assistans.

Arbete och näringsliv

Sysselsättningen i området har historiskt sett framförallt kretsat kring sågverkssamhället som växte upp för ca 150 år sedan. Det gamla mentalsjukhuset på Furunäset som lades ner 1987 övergick till en företagspark för ett 30-tal år sedan då en ny era inleddes för etableringar av tjänsteföretag i området.

I området är totalt 1 464 sysselsatta, varav 775 män och 689 kvinnor. Av sysselsatta är 48 personer företagare. Den största arbetsgivaren är SCA:s verksamhet med 485 anställda. Näringslivet består av i huvudsak av de större aktörerna i form av SCA:s pappersbruk och sågverk samt Furunäsets Företagspark som drivs av det kommunala bolaget Piteå Näringsfastigheter. Stort expansions- och utvecklingsarbete pågår i dagsläget hos SCA. Initialt hos SCA sågverk med utökad produktion vilket medför ökade råvarutransporter på väg och järnväg viktigt att beakta i kommande utveckling av hela Munksund. SCA Munksund pappersbruk kommer också att påbörja sin förstärkning och utökning av produktionen inom befintligt verksamhetsområde. Transporter av såväl råvara som färdiga produkter kommer att öka i och med detta som är viktigt att beakta för områdets fortsatta utveckling.

Inom Furunäsets företagspark bedrivs många olika former av tjänsteverksamhet av såväl större företag som mindre enmansföretag. Verksamhet bedrivs av konsultföretag inom teknikbranschen, bemanningsbranschen, bank- och finansverksamhet, hotell, restaurang mm. Ca 600 personer är anställda inom Furunäsets Företagspark. En del av konsultföretagen inom företagsparken bedriver verksamhet med anställda stationerade på andra orter än Piteå. Företagsparken är i dagsläget helt fullbelagd. För att kunna expandera och etablera fler tjänsteföretag inom området så krävs utökade markytor, ex vis området mellan Klubbgården och Furunäset.

Natur, grönstruktur och vatten

I området finns flera värdefulla naturområden. Karaktäristiskt för stadsdelen Munksund är att där finns ännu kvar gammal tallskog i olika former, som grönstruktur längs infrastruktur, inne bland bebyggelsen och mellan bostadsområden. Många av de boende i Munksund har därför relativt nära till skogen och naturen. Större partier av gammal tallskog på Furunäset och Furuberget har sannolikt fått ge namn åt dessa områden. Den gamla tallen kallas ibland fura och det sågade virket från tall kallas furu.

Furuberget är ett litet kustberg som utgör den högsta punkten i planområdet, toppen ligger på 46 m ö h. Gammal tall-/barrskog med fina skogs-/strövstigar, motionsspår. Området är väl använt för närrekreation, motion och naturvistelser. Den närliggande Pitholmsskolan och Pitholms förskola använder Furubergsskogen för exkursioner och utomhuspedagogik.

Öster om Pitholmsskolan finns fina lövskogsmiljöer med rikt fågelliv, mellan skolan och järnvägen.

I Furunäsbacken finns gammelskog med rödlistade arter. Noras kulle har riktigt gammal tall-/barrskog, fina skogs-/strövstigar och är väl använt för närrekreation och naturvistelser.

På Furunäset finns förutom tallskogar även många andra naturmiljöer med bland annat rödlistade arter och höga naturvärden. Den långa strandlinjen längs Inre fjärden och Munksundet ger en närhet till vatten som är påtaglig i stora delar av Furunäset, längst strandlinjen löper Kärleksstigen som är ett välbesökt promenadstråk med ett par eldplatser. Där finns bestånd av förvildad vit och blåsippra i lövskogspartier på flera platser. Stränderna längs Inre fjärden är solbelysta en stor del av dagen och ger gynnsamma förutsättningar för artrika växtplatser. Stranden är även attraktiv för boende att vistas i och färdas längs. Bland de fåglar som observerats inom Furunäset finns flera rödlistade arter och arter som är mycket ovanliga i Norrland på grund av sina miljökrav. Att dessa arter återfinns här beror sannolikt på de särskilda kvalitéerna inom Furunäset.

Belonaparken på Furunäset är en engelsk landskapspark med flera öppna trädgårdsrum, vilka lockar många besökare samt trädgårdsintresserade. Munksundsparken ligger centralt och ger förbipasserande en möjlighet att sitta en stund och vila, betrakta fontänen utformad av Torbjörn Berg och njuta av prunkande rabatter. Munksundsparken har också en aktivitetsyta för boule-spel eller kubb. Båda parkerna smyckas under vintertid av ljusdekorationer.

Badhustjärnen och skogen runt om nyttjas som skolskog och är ett populärt rekreationsområde. Skogen består av riktigt gammal tallskog som genomkorsas av många skogsstigar. Tjärnen kan nyttjas för fiske.

Furunäsberget är ett område med tillgängliga stigar för allmänheten. Området består i ytterkanterna och norra änden av blandskog. Här återfinns fantastiskt fina berghällar med skulpturala små tallar sparsamt fördelade över området.

På andra sidan Munksundet, från Furunäset sett, ligger Fingermanholmen. Fingermanholmen är en ö som utgör en del av Piteälvsåsen som formades av den isälv som passerade där när inlandsisen smälte. Ön har fina sandstränder och gamla tallskogar med höga naturvärden och ett spännande fågelliv. Fingermanholmen är ett utflyktsmål för friluftslivet men kräver båt om man vill ta sig dit under den isfria säsongen.

Skogsområdet norr om idrottsparken i Munksund består av gammal barrskog med många skogsstigar och skoterled och kring Svedjan finns också gammal barrskog med många skogsstigar, det gamla elljusspåret nyttjas för rekreation.

Munksund har flera offentliga lekmiljöer med olika möjligheter till lek och utomhusaktivitet. Kolgårdsvägens lekplats i Munksund liksom Sjöhagevägens lekplats i Skuthamn är båda två mindre lek-

miljöer med varierad lekutrustning för yngre barn. Dessa lekplatser har också öppna aktivitetsytor med närhet till fina skogsmiljöer.Vipvägen i Munksund har lekutrustning som är anpassad för både stora och små barn och lekytan ligger trevligt inbäddad i en tallskog. Här finns dessutom en motorikbana som kan användas av både barn och vuxna, så kallad ”lek för livet”.

Kultur och fritid

Munksund har ett flertal idrotts- och fritidsanläggningar både i kommunal- och föreningsregi. Munksunds sport- och simhall är den största kommunala anläggningen där det erbjuds bad, simundervisning, vattenträning och gruppverksamhet. Även viss föreningsverksamhet sker i simhallen kvällstid. Sporthallen är en större gymnastiksal främst för skolans verksamhet, föreningar och privatpersoner. I anslutning finns Badhustjärnen som nyttjas av simhallen för bad i isvak som en del i simundervisningen för skolelever.

I anslutning till Pitholmsskolan finns en renoverad sporthall som dagtid nyttjas av skolan och kvällstid av föreningsverksamhet. Sporthallens foajé är utformad för att kunna nyttjas som mötesplats med möjlighet till kioskförsäljning. Det finns även en bokningsbar samlingslokal i hallen. Strömnäs GIF som numera är två föreningar, skidor och handboll, har säte för sin verksamhet här. De hyr kansli-lokal i sporthallen men har i dagsläget ingen anställd kanslipersonal däremot ansvarar handbollen för tillsyn av sporthallen via ett tillsynsavtal med kommunen. I sporthallens källare finns en lokal byggd för skytteverksamhet. Då lokalen behövs för skolans verksamhet och kombinerad verksamhet ej får bedrivas i hallen är det numera enbart en skollokal. Det finns även grösytor i anslutning och en mindre isyta vintertid.

Det finns ett fint elljusspår med relativt ny LED belysning som tidigare ägts och drivits av Strömnäs GIF. Från 2023 har Furubergsspåret övergått i kommunal ägo och driftsansvar då den föreningsdrivna skidverksamheten till stor del flyttats till Lindbäcksstadion. Piteå discgolf håller på att etableras sig på Furuberget. Planen är att anlägga en discgolfbanan och utveckla verksamheten i samverkan med Strömnäs GIF, skolan och kommunen.

Munksund-Skuthamns SK (MSSK) är den största idrottsföreningen i området med ca 400 aktiva barn och unga. De har verksamhet inom både fotboll och ishockey. Föreningen är stor inom flick- ishockeyn och samarbetar med Luleå hockey för damverksamheten som är ledande i landet. MSSK har sitt kansli och fotbollsplaner i direkt anslutning till Munksunds sim- och sporthall på ”Parken”. Här sker fotbollsträning både på gräsplaner och 9 mot 9 konstgräsplan. Det finns även en mindre isyta vintertid. Fotbollen har även gräsplaner på Furunäset och en 11 mot 11 plan vid Svedjan.

Vid Svedjan har historiskt funnits ett elljusspår som drevs av SCA. Spåret är nedlagt sedan många år men området nyttjas flitigt för promenader och rekreation.

Kommunen saknar bemannade kulturlokaler i Munksund sedan 90-talet då bibliotekets utlåningsstation lades ned. Området får dock regelbundet besök av bokbussen och både skola och allmänhet omfattas. För andra typer av kulturaktiviteter finns ett Folkets Hus som ägs av kommunen men hyrs och administreras av Munksunds Folketshusförening. Föreningen erhåller ett kommunalt hyresbidrag som utbetalas av Kultur, park och fritidsförvaltningen. Allmänheten har möjlighet att hyra lokalen för allehanda typer av möten och privata tillställningar, och föreningen anordnar även egna arrangemang. Folketshusföreningen driver även en nyrenoverad bagarstuga som är möjlig för boende i området att boka.

I området runt det gamla mentalsjukhuset på Furunäset finns ett antal kommunala kulturskyltar och det finns även inslag av offentlig konst i området. På Furunäset finns Step In som är en stor privat träningsanläggning med gym och gruppverksamhet. Här finns även även Step In-spåret som går längs Kärleksstigen.

Piteälven följer området från Klubbgårdet till Skuthamn och erbjuder fina promenadstråk och rekreationsområden. Den populära Kärleksstigen används för promenader, löpning och cykling sommartid och vintertid skotersladdas den för att kunna nyttjas. Det finns även möjlighet att bada i små skyddande vikar och det finns ett antal grillplatser. Föreningsdrivna båthamnar finns i Munksund och Furunäset, dessutom finns ett antal mindre bryggplatser: Fingermanholmen är ett populärt utflyktsmål som erbjuder fina badstränder, vandringsstigar, grillplatser, utkikstorn och kulturhistoria. Vattenskidklubben har säte för sin verksamhet här: Här finns även en kommunal anläggning med bryggor, grillplatser och en allmän bastu som är öppen sommartid för besökare. Fingermanholmen har stor utvecklingspotential och det pågår projekt för att öka tillgängligheten.

Furubergskyrkan är en samarbetskyrka mellan Piteå församling och EFS Furubergskyrkan. De erbjuder en bred verksamhet för barn och familj. De är väldigt aktiva i området med en konstant barn- och ungdomsverksamhet de senaste åren. Deras verksamheter består av: Barn-, ungdoms och vuxenkörer, Messy Church, Temakvällar, Öppet Hus verksamhet samt samverkan med skola.

Trafik och kommunikationer

GÅNG- OCH CYKELTRAFIK

Det finns ett väl utbyggt gång- och cykelvägnät i Munksund med bra möjlighet att färdas både som cyklist och gångtrafikant mellan Munksund och Piteå centrum. Cykelnätet är väl sammanhållet men det finns vissa sträckor som har saknade länkar, exempelvis saknas det idag gång- och cykelvägar genom Skuthamn. Under 2022 byggdes en gång-och cykelväg längs järnvägsgatan som länge varit en saknad länk och en efterfrågad skolväg.

En kort sträcka på Kurirvägen, utanför Munksunds skola saknar idag gång- och cykelväg. Likaså saknas det en gång- och cykelväg som knyter ihop Munksund med Guldkusten och Havsbadet. På

denna sträcka är kommunen inte väghållare men sträckan finns med som förslag på utbyggnadsplaner av gång- och cykelvägar. I Munksund finns det några bristfälliga gång- och cykelpassager över lokalgator. Detta påverkar möjligheten att cykelpendla på ett enkelt sätt men det påverkar också tryggheten för både gångtrafikanter, cyklisterna och bilister.

Många av de äldre gång- och cykelvägarna har en äldre standard.

Under Havsbadsvägen 506 finns en tunnel för gående och cyklisterna som ansluter till Lillåkersvägen och Järnvägsgatan. Denna passage används flitigt av skolelever till och från Pitholmskolan. Gång- och cykelvägen från tunneln passerar över järnvägen med en järnvägsövergång. Den kan uppfattas som otrygg.

Längs Havsbadsvägen (506) finns en gång- och cykelväg som ansluter från Munksundsvägen intill gamla Pitholmsvägen. Gång- och cykelvägen leder till en tunnel för gående och cyklisterna under Havsbadsvägen (506) intill Haraholmsvägen. Det finns ingen gång- och cykelväg som fortsätter ut mot Haraholmen där Trafikverket är väghållare.

I Munksund finns det inga sträckor som separerar gång- och cykeltrafikanter.

KOLLEKTIVTRAFIK

Piteå Stadsbuss trafikerar Munksund med två linjer, Linje 1 och Linje 4. Linje 1 passerar genom Klubbgårdet och Furunäset och har Munksunds skola/ Munksunds badhus som ändhållplats. Linje 4 går via Pitholm, Munksund och Skuthamn som även är ändhållplats.

Det saknas flera tillgänglighetsanpassade busshållplatser med väderskydd i planområdet. Under 2024 har busshållplatserna vid Munksunds skola fått väderskyddad busshållplats samt tillgänglighetsanpassats. Flera av busshållplatserna saknar möjlighet till att parkera cyklar tryggt och säkert.

Bussarna trafikeras måndag - lördag. Linje 4 trafikerar kvällstid men inte linje 1. Inga bussar trafikerar söndagar och helgdagar.

BILTRAFIK

Genom Munksund och Skuthamn sträcker sig huvudgatan, Munksundsvägen, genom hela området med flera anslutande lokalgator. Kritgatan och Viaduktsvägen är två huvudgator som ansluter till Munksundsvägen från Havsbadsvägen (väg 506). Pitholmsgatan är en uppsamlingsgata som också ansluter till Munksundsvägen från Havsbadsvägen. Den huvudsakliga gatustrukturen och vägnätet är uppbyggd på 50-60-talet. Biltrafiken i Munksund har bra möjligheter att ta sig till centrala Piteå och ut till E4. Trafikmätningar visar att delar av Munksundsvägen har väldigt höga trafikflöden.

Det finns flera korsningspunkter för biltrafik längs Munksundsvägen. Korsningspunkten Munksundsvägen, Furunäsvägen och

Tistelvägen är försedd med cirkulationsplats som ger en bra framkomlighet. Övriga korsningspunkter är utformade som tre- eller fyrvägs korsningar med varierande sikt och trafiksäkerhet. Norrbottniabanans korridor sträcker sig in genom delar av Munksund och det kommer vara viktigt att hitta fungerande infrastrukturlösningar för att undvika barriärer och få fungerande anslutningar.

Kritgatan och Viaduktsvägen används till stor del för godstransporter till och från SCA pappersbruk och sågverk. Det finns även en godshanteringscentral i anslutning till Viaduktsvägen som används både av tåg och lastbil.

JÄRNVÄGSTRAFIK

På västra sidan om Havsbadsvägen (506) löper Pitebanan (statligt ägd och utgör Riksentresse) i nord-sydlig riktning ut mot Haraholmen, i höjd med Mossen delar järnvägen på sig, ett spår viker av under Havsbadsvägen och ett spår fortsätter på västra sidan om Havsbadsvägen ner till Svedjan, med spår vidare till SCA:s pappersbruk och sågverk. Järnvägen används uteslutande för godstransporter. I Svedjan ligger en godsbangård/överlämningsbangård (statligt ägd). Järnvägen är enkelspårig, järnvägens högsta tillåtna hastighet på banan är 30 km/h och det passerar i genomsnitt cirka 6 tåg/dag. Järnvägen har ett flertal planpassager för både biltrafik och oskyddade trafikanter. Järnvägens planpassager utgör en trafiksäkerhetsrisk som skapar otrygghet. Järnvägens delvis branta lutning utgör ibland besvär då tåg kan ha svårigheter att ta sig upp från bangården i Svedjan. Detta leder till att bomarna är nere längre perioder utan att ett tåg kommer vilket har förorsakat att bland annat skolbarn passerar bomarna på väg till eller från skolan.

Figur 7. Järnväg, grå-vit streckad.

Teknisk infrastruktur

DRICKS- OCH SPILLVATTEN

Kommunal försörjning av dricks- och spillvatten (avlopp) förekommer i hela tätorten. Någon utökning av det kommunala verksamhetsområdet planeras ej för närvarande (se vattentjänstplan 2024-2036).

Svensbyfjärdens ytvattentäkt försörjer majoriteten av Piteås befolkning, verksamheter och sjukhus med dricksvatten. Dricksvattnet produceras på Degerångets vattenverk och distribueras ut till samtliga anslutna via ledningsnät.

Delar av ledningsnätet är äldre och i behov av utbyte för att minska risk för vattenläckage. Det finns även områden där ledningarna inte längre används till följd av att bebyggelsen är inlöst.

Avloppsvatten från Munksund transporteras till Sandholmens reningsverk i Hortlax som är kommunens största avloppsreningsverk med en kapacitet för cirka 35 000 personer och har i dagsläget cirka 30 500 personer anslutna (centrala delarna samt Infjärdensområdet). Utsläppet av avloppsvattnet sker strax nedströms Sandholmen. Avloppsreningsverkets kapacitet bedöms inte vara begränsande för bostadsbebyggelse i Munksund.

Delar av ledningsnätet består av gamla ledningar som behöver förnyas och förstärkas. Det finns även områden där ledningarna inte längre används till följd av att bebyggelsen är inlöst.

Kapacitet bedöms kunna anordnas för VA-tjänsterna vatten och spillvattenavlopp i händelse av utbyggnad och förtätning inom planområdet (t ex Lusthusbacken och Noras kulle). Vidare utredning och eventuell planering för dessa anläggningar/ tjänster måste göras i kommande detaljplanearbete. Ny pumpstation för spillvatten kan behöva anordnas för området.

Figur 8. Verksamhetsområde vatten och avlopp

DAGVATTEN

Dagvatten är vatten som tillfälligt rinner på markytan. Ledningsnät för dagvattenhantering finns i de centrala delarna av Munksund. Dagvattnet leder ut till slutrecipienterna Inrefjärden och Yttrefjärden.

Föroreningar som dagvattnet tar med sig kan påverka recipienterna och deras ekosystem. Kapacitetsbrist i ledningssystemet kan även skapa översvämningsproblem vid till exempel skyfall. Piteå kommun har av kommunfullmäktige beslutade riktlinjer för bland annat hantering av dagvatten sedan 2025-06-18 som fungerar som stöd vid översiktsplanering, detaljplaneläggning, markanvisning, exploateringsprocesser, bygglov mm.

Vid planläggning av nya bostads- eller verksamhetsområden och nybyggnation bör det tidigt i processen göras en bedömning av naturliga avrinningsvägar inom och, särskilt, ut ur området och så långt möjligt anpassa bebyggelsestrukturen efter detta.

Dagvatten ska, enligt de kommunala riktlinjerna, i första hand omhändertas lokalt inom fastigheterna (LOD), för vidare bortledning till recipient i öppna dagvattenlösningar.

Piteå kommun har genomfört en dagvattenutredning för hela planområdet som återfinns i bilaga 1. I samband med dagvattenutredningen redovisas planeringsförutsättningar för vattenförekomster (t ex MKN status) och beaktande av skyfallsstråk. Piteå kommun har för avsikt att se över alla vattenförekomster i kommunen, syftet med denna genomgång är att identifiera vilka åtgärder som krävs för att säkerställa att dessa vattenförekomster uppfyller miljökvalitetsnormerna för "god status", vilket är ett krav enligt EU:s vattendirektiv och svensk miljölagstiftning.

AVFALLSHANTERING

På Bredviksbergets avfallsanläggning finns den kommunala deponin, för behandling och mellanlagring av avfall samt återvinningscentral. Anläggningen ligger strax norr om Öjebyn. I Munksund finns det återvinningsstationer (ÅVS). Väster om Vassvägen finns ett område som används som snötipp, inget årligt återkommande bruk, men nyttjas som reservyta vid år med stora snömängder.

ELFÖRSÖRJNING

Elnätet i Munksunds stadsdelscentrum har i dagsläget ca 1350 elabonnenter som försörjs av ett 10 kV ledningsnät och det finns kapacitet för utbyggnad vid ett ökat bostadsbyggande. Delar av nätet består av gamla kablar som behöver bytas ut på grund av ålder; i samband med det kommer dimensionering för att klara högre last ske. Förutsättningar och kapacitet för en utbyggnad av laddinfrastruktur finns generellt inom planområdet. Vid utbyggnad av snabbladdare kan detta kräva förstärkning beroende på placering.

FJÄRRVÄRME

Fjärrvärmenätet i Munksund sträcker sig från Furunäset och Mossen genom Munksund, fram till SCA. Nätet är inte utbyggt i Skuthamn och Svedjan. Fjärrvärmenätet sitter ihop med det centrala värmenätet i centrala Piteå, där cirka 96 % är spillvärme från massaindustrin. Det finns knappt 400 kunder i Munksund som är anslutna till fjärrvärmen och det stor finns förtätningspotential. Furunäset PC har tre pannor samt SCA som kan minimera störningar i leveranserna samt vara reserveffekt vid behov.

BREDBAND

Ett väl utbyggt bredbandsnät är en viktig del i strävan att utveckla Piteå till en attraktiv och tillväxtorienterad kommun. Tillgång till bredband ger förutsättningar för att ta del av digital service och tjänster; arbeta, studera - oavsett var man befinner sig. I Piteå kommuns bredbandsstrategi fastställer kommunen mål och strategier för bredbandsutvecklingen. Senast år 2025 ska alla hushåll och företag i kommunen ha tillgång till bredband:

- 98 % av alla hushåll och företag ska ha tillgång till 1 Gbit/s.
- 1,9 % av alla hushåll och företag ska ha tillgång till 100 Mbit/s.
- 0,1 % av alla hushåll och företag ska ha tillgång till 30 Mbit/s.

Det kommunala energibolaget AB PiteEnergi bygger, underhåller och äger Piteås stadsnät. I Munksund bedöms möjligheten till förtätning av befintligt nät som god och täckningen är bra. Alla som vill kan få tillgång till bredband.

Elnätet i Munksunds stadsdelscentrum har i dagsläget ca 1350 elabonnenter. Foto: Maria Fäldt.

4 Riksintressen

Begreppet riksintresse används om två olika typer av nationellt betydelsefulla områden. Dels större områden som riksdagen beslutat om i 4 kap. miljöbalken dels områden som är riksintressen enligt 3 kap. miljöbalken och där den ansvariga nationella myndigheten har ett ansvar för att ange anspråk. Dels enligt bestämmelser i kap 3 miljöbalken "Grundläggande bestämmelser för hushållning med mark-och vattenområden", ska områden som är utpekade som riksintressen skyddas mot åtgärder som på ett påtagligt sätt kan skada områdena eller försvåra tillkomst eller utnyttjande av områdena. Riksintressen enligt 4 kap. miljöbalken gäller större områden med stora natur- och kulturvärden och värden för friluftslivet. De omfattar delar av våra kuster, fjäll och älvar. Dessa områden anges direkt i lagen. I översiktsplaner ska visas hur riksintressena tillgodoses och en bedömning ska göras om de förslag som ställs i planen kan innebära påtaglig skada på de riksintressen som berörs.

Riksintresse för Rörligt friluftsliv

Regleras i 4 kap. miljöbalken. Inom dessa områden skall "turismens och friluftslivets, främst det rörliga friluftslivets, intressen särskilt beaktas vid bedömningen av tillåtligheten av exploateringsföretag eller andra ingrepp i miljön". Denna bestämmelse har sitt ursprung i lagen (1987:12) om hushållning med naturresurser m.m.

Riksintresse för Rennäringen

Genom västliga delar av planområdet löper ett Riksintresseområde för rennäringen inom skogssamebyn Östra Kikkejaure. Området löper över Inrefjärden, Yttrefjärden och Pitholmsheden som är ett Kärnområde för samebyn och används uteslutande som vinterbetesland. I söder angränsar planområdet mot Pitholmsheden och Kärnområdet.

Riksintresse trafiklagens anläggningar FLYGPLATS – MSA-YTOR

Runt Luleå Airport finns MSA-område (minimum safety altitude), ett skyddsområde på 60 km kring flygplatsen. I området påbörjar flygplanen den sista delen av inflygningen och flygtrafiken rör sig med fastställda marginaler över den MSA-påverkande ytan. Riksintresset ska skyddas mot åtgärder som påtagligt kan försvåra tillkomst eller utnyttjande av anläggningen. Berörda flygplatser skall alltid tillfrågas som sakägare om byggnadsverk över 20 meter ingår i planer, eller om flygplatserna av annan anledning misstänks kunna bli påverkade av en etablering.

BEFINTLIG JÄRNVÄG

I den nordöstra delen av planområdet löper Pitebanan i nord-sydlig riktning vilken är klassad som riksintresse. I höjd med Mossen delar järnvägen på sig, ett spår viker av under Havsbadsvägen och ett spår fortsätter på västra sidan om Havsbadsvägen ner till Svedjan och vidare till anslutande industrispår för SCA:s pappersbruk och sågverk.

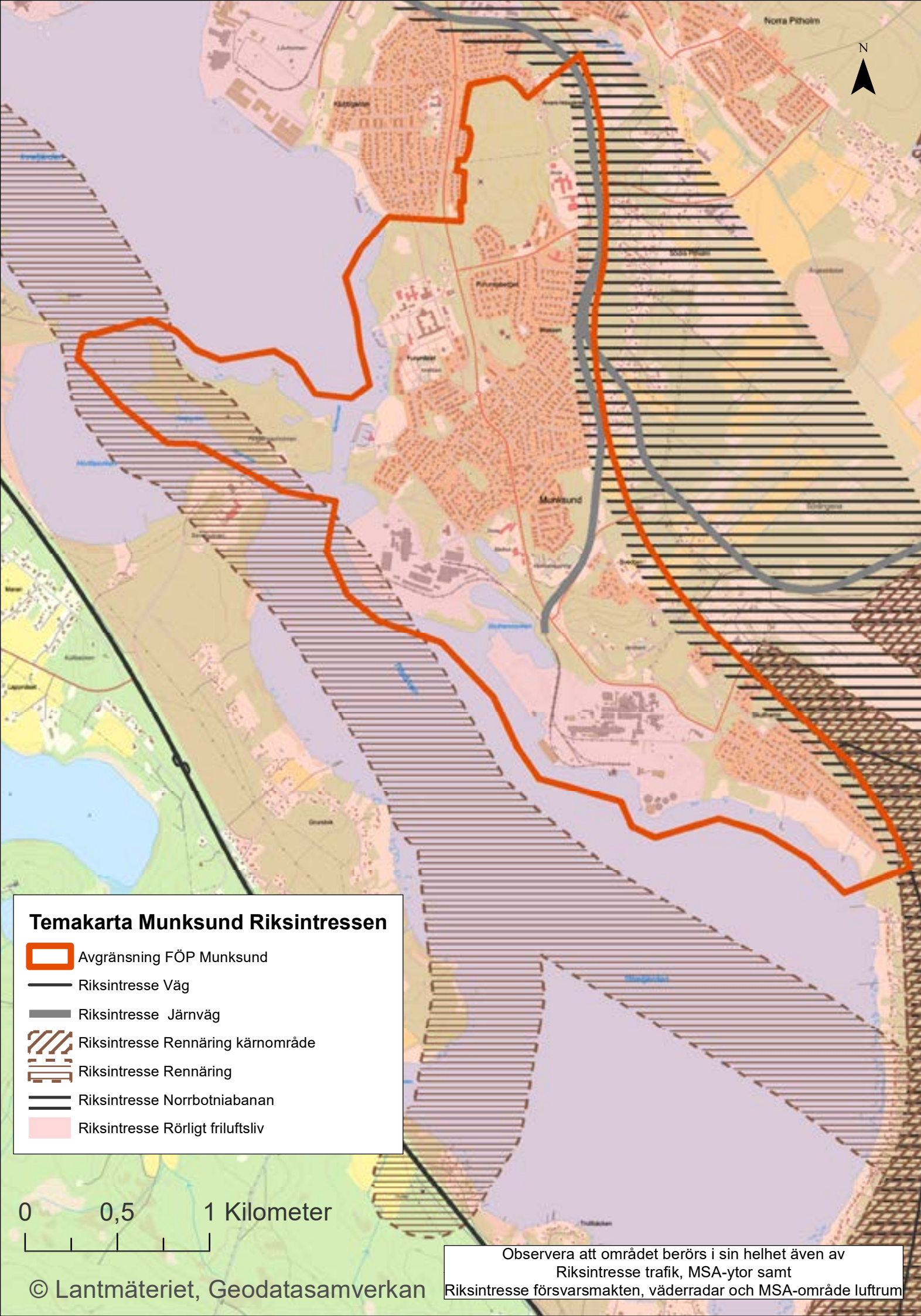
PLANERAD JÄRNVÄG - NORRBOTTNIABANAN

Att planera, bygga och förvalta transportinfrastruktur är huvudsakligen statens uppgift. Den totala statliga finansieringsramen fördelas genom den nationella infrastruktursplanen och till regionernas länsplaner. Möjlighet till kommunal medfinansiering finns i såväl nationell plan som i den regionala planen. Enligt 2 § förordning om byggande av järnväg ansvarar den som ska bygga järnväg att planeringen så långt som möjligt samordnas med den kommunala planeringen. Den myndighet som ska fatta beslut om tillämpning av riksintressen (t.ex. Norrbotten) ska enligt 5 § hushållningsförordningen redovisa om inriktningen i beslutet är förenligt med kommunens översiktsplan. Trots att det primärt alltså inte är kommunens ansvar att planera och bygga järnväg är översiktsplanen ett viktigt verktyg för kommunen att ange sin syn på hur transportinfrastrukturen bör utvecklas och väga den mot andra allmänna intressen. Kommunen kan reservera mark som anses vara lämplig för byggande av järnväg och därmed säkerställa att marken inte används på ett sådant sätt som omöjliggör byggande av järnväg i framtiden. Kommunen kan även redovisa sådan utveckling som kan komma att ställa krav på en utvecklad infrastruktur, t.ex. större verksamhetsområden.

Norrbottenbanan är en 27 mil planerad järnväg längs Västerbottens och Norrbottens kust som skapar möjligheter för människor och företag runt hela Europa. Banan är en förutsättning för svensk tillväxt och ett fossilfritt Sverige 2045.

Alla järnvägsutredningar för Norrbottenbanan är klara. Än så länge saknas beslut om fortsatt planering och bygge norrut från Skellefteå till Luleå. Regeringen gav 2021 Trafikverket i uppdrag att påbörja planläggningsarbetet för sträckan Skellefteå–Luleå med syfte att möjliggöra en byggstart för sträckan inom ramen för nästkommande infrastrukturplan. Trafikverket lägger i sitt förslag till nationell infrastrukturplan 2022–2033, 3 miljarder på planläggningsarbetet för sträckan med planerad byggstart senast 2033. Beslut om nationell infrastrukturplan väntas fattas av regeringen första halvåret 2022.

Trafikverket ansvarar för planeringen av Norrbottenbanan och äger därmed beslutet om hur och ifall järnvägen ska dras genom Munksund. Korridoren för Norrbottenbanan genom Piteå beslutades 2010 av Trafikverket (dåvarande Banverket) och är således klassad som riksintresse (enligt 3 kap 8 § miljöbalken) för kommunikationer, Figur 4.

Temakarta Munksund Riksintressen

- Avgränsning FÖP Munksund
- Riksintresse Väg
- Riksintresse Järnväg
- Riksintresse Rennäring kärnområde
- Riksintesse Rennäring
- Riksintesse Norrbottenbanan
- Riksintesse Rörligt friluftsliv

0 0,5 1 Kilometer

Korridoren berör Planområdet genom att den sträcker sig ca 100-130 meter in i Munksund längst hela den östra sidan av området, längst med Havsbadsvägen (väg 506).

Figur 9. Norrbotten. Korridor för Riksintrasse.

Riksintrassen Försvarsmakten
PÅVERKANSOMRÅDE VÄDERRADAR

Ett påverkansområde väderradar är ett påverkansområde kring en väderradar som utgör riksintrasse för totalförsvarets militära del. Inom detta påverkansområde riskerar vindkraft och andra höga objekt skada väderradarstationen varför särskilda analyser behöver genomföras av Försvarsmakten innan sådana uppförs. Ett påverkansområde väderradar utgörs av ett cirkulärt område med 50 kilometers radie i förhållande till väderradarstationen. Inom påverkansområde väderradar ska alla höga objekt remitteras Försvarsmakten för bedömning av påtaglig skada på riksintrasse för totalförsvarets militära del. Källa: Försvarsmakten FM2022-23088:1 Bilaga 12

PÅVERKANSOMRÅDE MSA-OMRÅDE LUFTRUM
Ett MSA-område är ett påverkansområde kring en flygplats som utgör riksintrasse för totalförsvarets militära del. Militär definition av MSA avser "Minimum Safe Altitude". MSA anger den minimihöjd kring en militär flygplats inom vilken det är säkert att genomföra in- och utflygningar. MSA syftar till att säkerställa möjligheten att genomföra visuell inflygning till en flygplats.

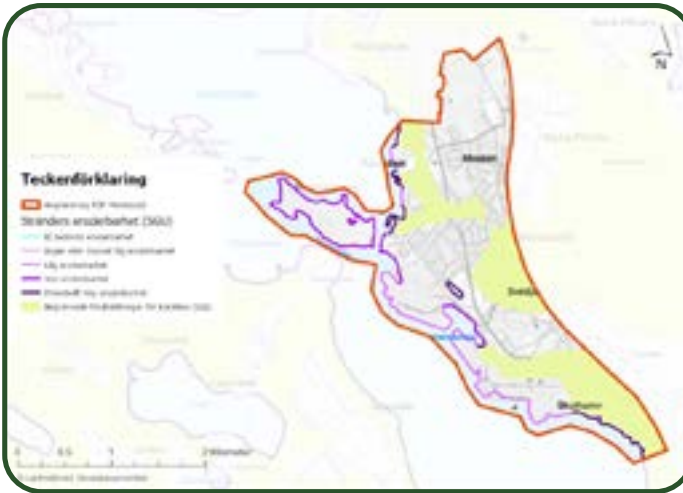
Ett militärt MSA-områdes utbredning utgörs av en radie om 46 km från berörda flygbanors mittpunkt. Gränsen för vad som utgör en säker höjd beräknas från MSA-områdets högsta objekt eller terrängformation (höjd i meter över havet). MSA-områden delas in i kvadranter angivna efter väderstreck enligt följande: NV, NO, SV och SO. Inom MSA-område ska alla höga objekt remitteras Försvarsmakten för bedömning av påtaglig skada på riksintrasse för totalförsvarets militära del.

Konsekvenserna av översiktsplanens förslag till mark- och vattenanvändning ska beskrivas på en övergripande nivå. Plan- och bygglagen (PBL) ställer krav på att de avvägningar som görs i översiktsplanen mellan olika intressen ska belysas i konsekvensanalyser. De ekologiska, ekonomiska och sociala konsekvenser som genomförandet av översiktsplanen medför ska därför redovisas. Detta ska underlätta förståelsen av översiktsplanen och underlätta en samlad bedömning av hur olika intressen påverkas.

Analysen utgår i första hand från Piteå kommuns arbete med hållbar utveckling. Konsekvenser som uppmärksammas behöver i de flesta fall fördjupas genom mera detaljerade utredningar och beskrivningar. Mer detaljerade konsekvensanalyser görs i senare planeringsskeden till exempel i samband med detaljplanering eller vid upprättande av vägutredningar.

De konsekvenser och den inverkan som åtgärdsförslagen har på hållbarhet har bedömts i anslutning till respektive tema, även konsekvenser av ett icke genomförande (ingen förändring, d v s rådande förhållanden gäller), så kallat nollalternativ beskrivs. Övergripande konsekvenser sammanfattas i följande kapitel.

Geotekniska säkerhetsfrågor
I kartan nedan redovisas geotekniska säkerhetsfrågor; stränders eroderbarhet och finkorniga jordarter med förutsättningar för kvicklera. Geotekniska säkerhetsfrågor ska alltid bedömas vid nybyggnation, klimatförändringens effekter ska ingå i denna bedömning.

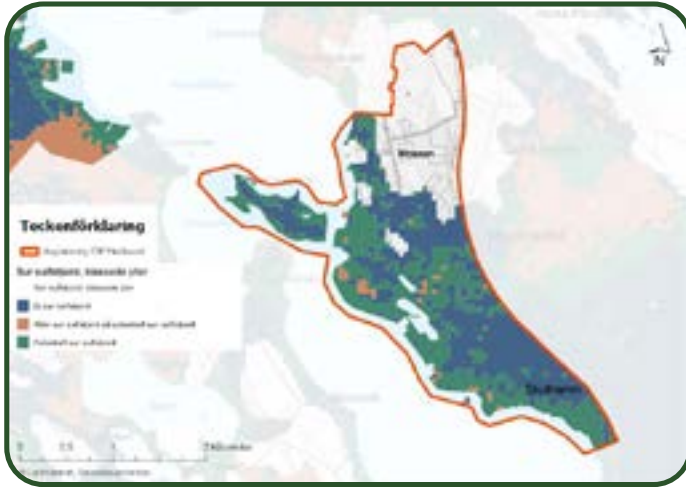

Figur 10. Karta som visar stränders eroderbarhet och finkorniga jordarter med förutsättningar för kvicklera.

5 Konsekvenser och MKB

Områden med risk för översvämning
Se Hållbarhet i Munksund – Klimatanpassning - Skyfall och översvämning

Sulfidjord
Lager med sulfidleror finns i princip överallt längs kust och älvdalar, dessa kan och måste alltid hanteras vid exploatering. Vid planering och byggande i områden med sulfidleror och sura sulfatjordar ska åtgärder vidtas för att undvika påverkan på omgivande vatten. Kommunen har ett systematiskt arbete vid påträffandet av sulfidjord där i första hand metoder som innebär att uppgrävning undviks användas vid påträffandet av större mängd massor. Vid urgrävning väljs i första hand uppläggning under grundvattenytan för att minska miljöpåverkan.

Figur 11. Sulfidleror

Miljökonsekvensbeskrivning (MKB)
Miljökonsekvensbeskrivning redovisas i ett separat dokument: FÖP Munksund Miljökonsekvensbeskrivning.

